Toiduressursside väärindamine

Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava üks lähtekoht on vajadus teha arukaid valikuid ning koondada tegevusi ja rahastust valdkondadele, mis aitaksid kõige paremini **teadustulemuste toel ja erinevate osaliste koostöös luua lahendusi ühiskonna väljakutsetele**. Selleks kinnitati arengukavas valdkonnad, mida riik eelisarendab ja täiendavalt toetab.

Üheks eelisarendatavaks valdkonnaks on kohalike ressursside väärindamine. Ressursside väärindamise valdkonna eesmärk on teaduse ja ettevõtluse koostöös luua lahendusi, mis võimaldaksid kasutada kohalikke ressursse kestlikult ja lisandväärtust luues, võimendades samal ajal ringmajandust. Ringmajandus võimaldab kasutada ressursse efektiivselt, alates tootmisest ja tarbimisest kuni jäätmete käitluse ja taaskasutuseni, luues olemasolevatest ressurssidest rohkem väärtust ning tekitades samas vähem jäätmeid. Kohalike ressursside valdkonnas pööratakse eraldi tähelepanu **toiduressurssidele**.

Et toiduressursside väärindamise valdkonda parimal viisil toetada, koostati teadlaste, ettevõtjate, valitsusasutuste ja teiste partnerite koostöös teekaart. Teekaardis lepiti ühiselt kokku, millised vajadused on toiduvaldkonna arendamisel teaduse ja ettevõtluse koostöös esmatähtsad ning mida on vaja selleks, et Eesti majandus ja ühiskond saaks valdkonna arendamisest enim kasu.

Teekaardis lepiti kokku, et kõige enam tuleb toiduressursside väärindamisel tähelepanu pöörata teaduspõhistele lahendustele, mis võimaldaksid kõige paremini uute toodete väljatöötamiseks ära kasutada **toidu tootmisel tekkivaid kaas- ja kõrvalsaadusi ning jääke**. Samavõrra olulised on teadus- ja arendustegevus ning tehnoloogiate arendamine, et **väärindada nii taimset kui loomset toiduressurssi** ja uurida **uute toiduallikate** kasutamisvõimalusi ja -piiranguid, nt merevesiviljeluses, rakupõllumajanduses, taimse valgu kasutamiseks jne. Vaja on luua paremat teadmist ja lahendusi **toidu ohutuse, säilivuse, kvaliteedi ja tervislikkuse tagamiseks**, seejuures ka seoses pakendite mõjuga toidule.

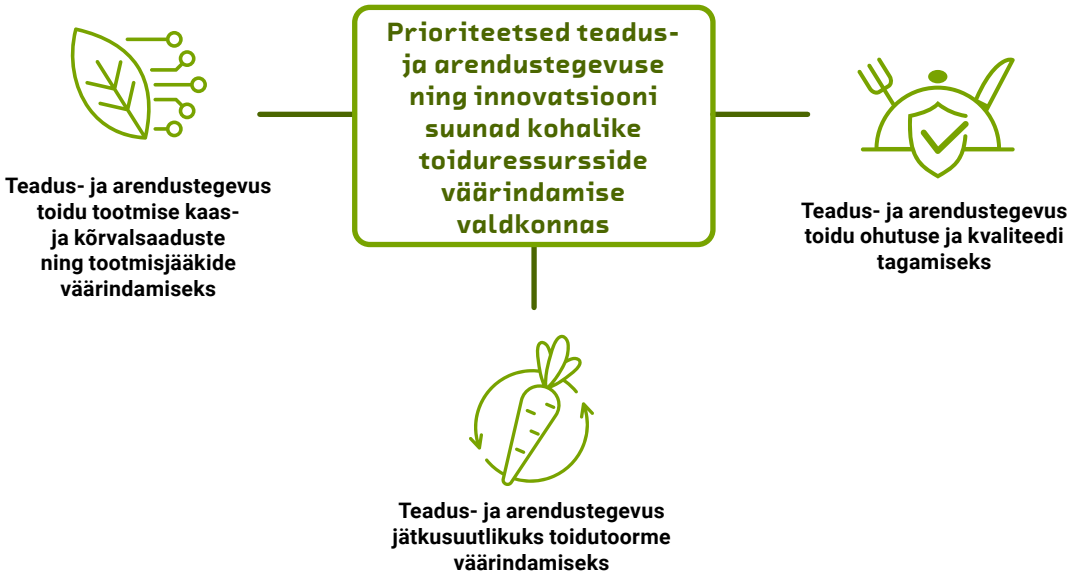

Et leida käsitletud vajadustele asjakohased teaduspõhised lahendused, lepiti kokku, et toiduressursside väärindamise valdkonnas on kõige enam vaja toetada **teadustulemuste ja loodud tehnoloogiate kasutuselevõttu,** nt alus- ja rakendusuuringute, teadussuundade arendamise, teadlaste ja inseneride järel- ja juurdekasvu, ettevõtjate ja teadlaste ühistegevuste, teadlaste ja ettevõtjate vastastikuse teadmiste ja kogemuste jagamise, teadus- ja arendustöö teenuste pakkumise, rahvusvahelise koostöö jms kaudu. Samuti on vaja **soodustada laiemat koostööd** teadusasutuste, ettevõtjate ja avaliku sektori vahel ning rahvusvaheliselt, seejuures arendada **tööstussümbioosi**, mille puhul ühe tööstuse kõrvalsaadused on teise tööstuse toormeks. Samavõrra oluline on toidutööstuse **automatiseerimine** ja loodavate lahenduste **testimise võimaluste ja keskkondade** arendamine, et teadus- ja arendustegevuse ning tootearenduse kaudu loodud lahendusi saaks katsetada väljaspool laboritingimusi suuremal (tööstuslikul) skaalal ja reaalelu keskkonnas. Eriti toiduvaldkonna kaas- ja kõrvalsaaduste ning jääkide väärindamine eeldab **andmete kogumist ja tarka kasutamist**. Lisaks on vaja hoogustada **investeeringuid ja eksporti**.

Teekaart kinnitatakse 3–4 aastaks, mille järel seda uuendatakse, et arvestada valdkonnas toimunud muutusi. Valdkonna arengut jälgitakse ja hinnatakse regulaarselt ning selle alusel on võimalik teha muudatusi nii teekaardis kui valdkonna tegevustes ja rahastamises. Teekaardi alusel kujundavad HTM ja MKM toidu väärindamise valdkonnale **toetusmeetmeid**, millele lisanduvad üldised teaduse ja ettevõtluse rahastusmeetmed, nagu uurimistoetused, teadustaristu toetused, ettevõtlustoetused jms, mille puhul eelisarendatavaid valdkondi ei ole.